

legitimate systemic political opposition, as a real potential competitor to the pro-government parties, is one of the endogenous factors that influence the state of democracy. However, the very existence of the opposition allows us to make subjective judgments about its enhancement. In the absence of real competition, the opposition may remain just an attributive institute in a semi-authoritarian regime.

In circumstances of stability, each party may identify itself as a defender of democracy. However, during the search for a way out of the crisis, the real relationships between the government and the opposition, democrats and anti-democrats reveal themselves. The latter are able to retain concealed behavior for a long time, and only when there is a chance to reinforce authoritarian tendencies they can take benefit from it. That is, democracy enhancement is not a linear process as such, as the competition under low political participation may bring to power elites with hidden undemocratic behavior that will only mimic democratic changes.

Key words: enhancement of democracy, party, power, political opposition, political competition.

УДК 330.8 (330.122):321.01

DOI: 10.33663/1563-3349-2019-85-360

О. С. ЗІСКІН

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ПІДҐРУНТЯ АНАЛІЗУ ІНСТИТУТУ БЕЗУМОВНОГО БАЗОВОГО ДОХОДУ ЯК МЕХАНІЗМУ РЕФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ

Досліджено теоретико-методологічні основи аналізу інституту безумовного базового доходу. Відзначено, що поява цього інституту зумовлена затяжною кризою соціальної держави. Систематизовані наукові підходи до розуміння сутності, особливостей безумовного базового доходу. Наголошено, що розгляд предмета дослідження еволюціонував від аналізу безумовного базового доходу виключно як гарантованої грошової виплати до розгляду його в контексті комплексу чинників, котрі спричиняють модернізацію держави соціального типу.

Ключові слова: безумовний базовий дохід (ББД), соціальна політика, соціальна держава.

© ЗІСКІН Олександр Семенович – здобувач кафедри політичних наук і права Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»; ORCID 0000-0002-6683-7634; e-mail politlaw@ukr.net

Ziskin Oleksandr. Theoretical and methodological basis for the analysis of the institution of unconditional basic income as a mechanism for reforming the welfare state

The theoretical and methodological bases of the analysis of the Institute of unconditional basic income are investigated. It is noted that the emergence of this institute is caused by the protracted crisis of the welfare state. Systematic scientific approaches to understanding the nature, features of unconditional basic income. It is emphasized that the consideration of the subject of research has evolved from the analysis of unconditional basic income solely as a guaranteed cash payment to its consideration in the context of a set of factors that cause the modernization of the social type state.

Key words: *unconditional basic income (UBI), social policy, welfare state.*

Зростання нерівності в розвинених країнах починаючи з 1980-х років, поєднане з економічними втратами, зростанням безробіття, зумовленими світовою фінансовою кризою 2008 р., посилили відчуття, що традиційна держава загального добробуту вже не відповідає своєму призначенню. Нині зросла науково-практична зацікавленість до альтернативних механізмів соціальної політики. Відтак дослідницький інтерес до безумовного базового доходу (ББД) виник найперше з огляду на невдачі сучасної системи соціального забезпечення, входження інституту соціальної держави в затьяжну кризу. Останніми роками тематика ББД перемістилася з інтелектуальної периферії до центру дискусій про державну політику.

ББД є доходом, що виплачується зазвичай урядом країни в уніфікованому розмірі з визначеним часовим інтервалом кожному члену суспільства незалежно від рівня його добробуту, сімейного стану, місця проживання, залученості до суспільно корисної праці. Тобто це форма соціального забезпечення, за якої кожен громадянин має законом гарантований безумовний мінімум грошового забезпечення (відповідний стандартам життя певної країни), який виплачується на додаток до інших доходів, набувати які можуть реципієнти ББД.

Новітні дослідження трактують ББД як інструмент подолання бідності, альтернативу класичним заходам державної соціальної політики, форму соціального забезпечення, інструмент соціального захисту, інвестицію в людський капітал, засіб досягнення цілі соціальної держави тощо. Нині експертне середовище уже відійшло в аналізі ББД від його найпростішого

трагування виключно як гарантованої грошової виплати всім членам суспільства незалежно від рівня доходів, зайнятості та інших чинників. Йдеться про те, що нову соціальну політику нині визначає низка фундаментальних чинників, на які потрібно оперативно реагувати: матеріальне розшарування, яке збільшується одночасно з економічним зростанням; технології, котрі стрімко змінюють ринок праці та структуру зайнятості; старіння населення; зростання тривалості життя і т. ін.

Отже, ідея ББД останнім часом набрала сили в дискусіях найперше в частині реформування соціальної держави. Вона спирається на низку теоретико-методологічних підходів, систематизація яких і є завданням цієї наукової розвідки.

Відзначимо, що концепція ББД базується на ідеях, увиразнених мислителями минулого:

– іспанський філософ Х. Л. Вівес у творі «На допомогу бідним» акцентував на необхідності забезпечення певного рівня фінансової допомоги нужденним, навчання ремеслам некваліфікованих осіб. Фактично англійське законодавство про бідних XVI–XVII ст. конструювалося на основі ідей Х. Л. Вівеса;

– англійський філософ Т. Мор у трактаті «Утопія»¹ з позицій проблем свого часу обґрунтував ідею мінімального гарантованого державою доходу. Мислитель доводив необхідність такої підтримки як альтернативу тюремному ув'язненню за посягання на чужу власність, до чого вимушені вдаватися ті, хто позбавлений засобів до існування;

– французький філософ-просвітник Ж. А. де Кондорсе у праці «Ескіз історичної картини прогресу людського розуму» виклав бачення соціального страхування та проаналізував його позитивний вплив на подолання нерівності та бідності. Його ідеї згодом втілювалися в Німеччині (реформи О. фон Бісмарка);

– англо-американський філософ Т. Пейн у праці «Права людини»² охарактеризував високий рівень бідності у тогочасній Англії, зумовлений прогресивним оподаткуванням. Він запропонував уряду прийняти необхідні програми для подолання соціальної несправедливості. В іншому дослідженні, «Аграрна справедливість», учений запропонував виплачувати кожному англійцеві 15 фунтів стерлінгів при досягненні 21-го року, а також по 10 фунтів стерлінгів кожного року після 50 років. Пейн

вважав, що такий підхід стане справедливим способом боротьби з бідністю та нерівністю. Мислитель наголошував, що «платежі мають виплачуватися кожній людині — багатій чи бідній. Найкраще зробити так, щоб не було явної різниці». Метою такої фінансової підтримки Т. Пейн назвав необхідність забезпечення гідного рівня життя без злиднів. Фінансувати таку допомогу дослідник пропонував коштом земельної ренти, яку повинні сплачувати власники землі до єдиного національного фонду, позаяк земля є суспільним благом³. Пропозиція Т. Пейна веде початок від ідей Дж. Локка про те, що оскільки земля є спільним благом, то і прибутки від її експлуатації мають розподілятися між усіма. Відтак Т. Пейна найчастіше називають основоположником теорії ББД. У його формулюванні поняття «основний дохід» передбачало належність громадянам приватних часток у загальному національному виробництві;

— англійський філософ Т. Спенс популяризував принцип спільної власності громади (комуни) на землю⁴. Ідея вченого полягала не в націоналізації землі, а в створенні автономних парафіяльних комун, у яких надходження повинні акумулюватися через податки. Відтак, на думку Т. Спенса, всі землі повинні належати самоврядним демократичним парафіям; земельна рента має розділятися рівномірно між парафіянами (соціальний дивіденд); розширення соціальних гарантій із забезпечення грошової допомоги тим, хто непрацездатний. Також відзначимо, що близькі ідеї до Т. Спенса підтримували у XVIII ст. Ш.-Л. Монтеск'є, Г. Маблі, Г. Бабеф, М. Робесп'єр; їх підходи переважно базувалися на концепції права людини на існування.

Новий виток теорій, які заклали підґрунтя сучасної концепції ББД, припав на XIX ст.:

— французький соціаліст-утопіст Ш. Фур'є доводив⁵, що держава повинна мати обов'язком забезпечувати громадян мінімальним грошовим доходом як компенсацією за втрату ними прямого доступу до природних ресурсів. Головною причиною бідності мислитель уважав неправильний розподіл благ, бо навіть у тих економіках, де присутній надлишок ресурсів, несправедлива політика сприяє генеруванню та консервуванню бідності. Згодом учений висловився, щоб працю зробити максимально привабливою. Лише це, на його переконання, уможливить, що

мінімальний дохід, який би отримували нужденні, не спонукає їх до паразитування, а стимулюватиме до праці;

– бельгійський юрист Дж. Шарл'є, який певною мірою був послідовником Ш. Фур'є, наголошував на необхідності запровадження мінімального доходу для кожного, незалежно від його внеску в справу суспільного добробуту. Метою такої допомоги могло б, на його думку, покращення матеріального становища малозабезпечених. Відтак Дж. Шарл'є виступав за запровадження базового доходу, що виплачувався б щоквартально (щомісячно) кожному незалежно від потреби та здатності працювати. За основу розміру такого доходу дослідник пропонував приймати вартість орендованої нерухомості («територіальний дивіденд»), що допоможе подолати «панування капіталу над працею»⁶.

– американський економіст і політик Г. Джордж у праці «Прогрес і бідність»⁷ запропонував скасувати усі податки на доходи та виробництво. Він переконував, що бідність можна подолати, скасувавши податки на працю та націоналізувавши землю. У книзі «Земельне питання» Г. Джордж продовжив ідею єдиного податку, вважаючи, що податок на землю повинен бути достатньо високим, щоб вилучити надлишкові прибутки у спекулянтів землею. Їх він пропонував рівномірно розподілити між членами громади. Г. Джордж є основоположником економіко-філософської течії джорджизму, яка базується на переконанні, що кожен володіє створеним ним продуктом, однак усі природні блага (насамперед земля) належать рівною мірою всьому людству⁸.

Відзначимо, що у різних варіаціях ідею ББД підтримували й інші мислителі XIX ст. (Дж. С. Мілль, К. Маркс та ін.).

Численні підходи до ББД з'явилися у XX ст. Їх авторами були переважно представники економічної науки:

– після завершення Першої світової війни (1918 р.) Б. Рассел виступив за соціальну модель, яка поєднала переваги соціалізму й анархізму, тобто мотивація до праці поєднувалася зі свободою. «Певний невеликий прибуток, достатній для потреб, має забезпечити всіх, незалежно від того, працюють вони чи ні», – писав Б. Рассел. На його переконання, одним із центральних аспектів цієї моделі є базовий дохід для усіх без винятку, розмір якого має задовольнити найнеобхідніші потреби людини. Водночас ті, хто

виконують суспільно корисну роботу, повинні отримувати більший дохід;

– соціально-економічні проблеми після Першої світової війни спонукали британських політичних діячів і мислителів Д. Мілнер і Е. М. Мілнер опублікувати свої ідеї⁹ щодо необхідності щотижневої допомоги усім громадянам країни, яка б підтримала їх в умовах післявоєнного періоду;

– К. Х. Дуглас запропонував модель соціального кредиту¹⁰, яка спрямована на рівномірний розподіл коштів між усіма членами суспільства. Національні дивіденди повинні рівномірно розподілятися між усіма громадянами як безвідсоткові кредити для подолання розриву між купівельною спроможністю та цінами¹¹.

– американський лікар Ф. Таунсенд у роки Великої економічної депресії в США запропонував своє бачення подолання бідності серед людей похилого віку: кожній особі старше 60 років повинна виплачуватися пенсія розміром 200 доларів США (сьогодні це бл. 3 тис. доларів США)¹². Така програма (Old-Age Revolving Pension) мала фінансуватися з надходжень від національного податку на усі бізнес-транзакції в розмірі 2%. Хоча ця програма залишилася на рівні ідеї, але згодом вона вплинула на подальші програми соціального захисту в США;

– Дж. Робінсон розглянула проблему виплати соціального дивіденду в контексті забезпечення повної зайнятості та стимулювання споживчого попиту. На її думку, ББД має фінансуватися коштом емісії грошей¹³. Соціальний дивіденд був представлений як метод надання нужденним можливості підвищити купівельну спроможність на товари, роботи й послуги;

– Ф. А. Гаек у дослідженні «Шлях до кріпацтва» зазначав¹⁴: немає сумніву, що мінімум їжі, житла й одягу, достатній для підтримання здоров'я та працездатності, повинен бути забезпечений кожному. Водночас учений заперечував проти більшості державних програм через їх негативний вплив на ринок;

– П. Друкер у праці «Нове суспільство: Анатомія індустріального ладу»¹⁵ запропонував теорію «передбачуваного плану доходу». Такий дохід, на думку вченого, дозволить позбутися невпевненості, страху невідомого та глибоких відчуттів небезпеки, за яких живуть працівники;

– економіст-лібертіанець М. Фрідмен у дослідженнях «Капіталізм і свобода» та «Свобода вибору»¹⁶ визначав методи допомоги нужденним через негативний прибутковий податок. Мислитель уважав, що це забезпечить незалежність, безпеку, задоволення потреб громадян. Гарантований річний дохід, який отримують нужденні родини, не повинен демотивувати їх до праці, а тому М. Фрідмен запропонував використовувати податкову ставку як основний інструмент стимулювання продуктивної праці, навіть за наявності державного гранту¹⁷;

– Дж. К. Гелбрейт апелював до базового доходу в працях 1960-х років, а в роботі «Суспільство надлишку»¹⁸ прицільно звернув увагу на доцільність впровадження для подолання бідності т. зв. «підлоги доходу» (income floor);

– Р. Теобальд у праці «Гарантований дохід: черговий крок до економічної еволюції»¹⁹ висловився за надання кожному громадянину США упродовж п'яти років гарантованого державою доходу для гідного життя. Він виокремив такі переваги гарантованого річного доходу: «можливість вирватися із „гонитви споживання»»; збереження енергії та уяви для розв'язання комплексних життєвих проблем; децентралізація впливу на суспільство²⁰;

– Ф. Вогемен у праці «Гарантований річний дохід: моральні аспекти»²¹ аргументував, що економічний індивідуалізм і протестантська етика не дозволятимуть реципієнтам ББД не працювати. Відтак запровадження такого доходу як з етичної, так і з практичної точок зору виправдане.

Дослідження ББД, розпочаті низкою мислителів минулого, активно продовжуються сьогодні. Дискусійним питаннями залишаються: чи доцільна така виплата усім громадянам, чи лише нужденним? чи особи, які отримуватимуть таку компенсацію, продовжать трудову діяльність? З новітніх підходів до проблематики ББД відзначимо дослідження:

– Б. Акерман та Е. Елстотт у праці «Суспільство стейкхолдерів»²² аргументують доцільність виплати щорічних грантів у розмірі 80 тис. доларів США кожному громадянину США для мінімізації бідності;

– Ч. Мюррей (праця «В наших руках: план зміни держави добробуту»²³) запропонував ББД для усіх громадян США на

рівні 10 тис. доларів США щорічно за рахунок ліквідації інших численних державних програм. Фінансування цих програм, на його думку, нинішня модель держави добробуту не може собі дозволити (йдеться про такі відомі американські соціальні програми, як Medicare, Medicaid та ін.);

– Дж. Кеннеді (праця «Закінчення бідності: зміна поведінки, що гарантує дохід та трансформацію уряду»²⁴) наголошує на доцільності виплати ББД розміром 20 тис. доларів США кожному громадянину. В цьому дослідник вбачає шлях до подолання бідності;

– К. Енгстрьом²⁵ пропонує запровадження ББД у Швеції для усіх громадян віком 19–64 років на рівні 900 євро за умови, якщо в них немає інших джерел доходів. Чинну в країні систему соціального захисту вчений пропонує замінити моделлю ББД за збереження медичного страхування, допомоги сім'ям та дітям, пенсій людям з особливими потребами.

Одним із поширених міфів про ББД є прив'язка його до соціалізму, ототожнення зі зрівнялівкою, що суперечить новітньому неоліберальному підходу. Хоч ідея ББД, справді, зародилася в межах утопічного соціалізму (Т. Мор), але її згодом підтримали та підтримують нині представники різних ідеологій. Можна припустити, що ідея ББД є лібертаріанською, адже передбачається, що такий тип соціальних виплат замінить численні пільги, цільові виплати тощо. Спрощення системи державної допомоги багато в чому означатиме відхід людини від залежності відносно держави.

Ідеї ББД лобіюють політичні партії (найперше «зелені»), низка неурядових організацій: Європейська Ініціатива за базовий дохід (European Initiative for Basic Income), Всесвітня мережа базового доходу (Basic Income Earth Network), Центр досліджень безумовного доходу (Basic Income Studies) та ін. А у Стенфордському університеті від 2017 р. розпочав роботу семінар із філософії ББД. Це свідчить про зростання теоретичного інтересу до ймовірності практичного впровадження ББД на якісно вищому, ніж пілотні проекти, рівні.

Комплекс питань, пов'язаних із запровадженням ББД, нині особливо цікавлять дослідників²⁶. Якщо звернутися до останніх розробок (а вони переважно представлені в площині економіки

та соціальної політики), то тематика ББД увиразнена як одна з пріоритетних. Усі провідні міжнародні організації, наприклад Всесвітній банк, готують обґрунтування доцільності впровадження ББД. Інтерес наростає й серед аналітиків, що увиразнюється у висхідній зацікавленості провідних видань світу. Наприклад, якщо за 2017 р. концепт «Universal Basic Income» зустрічався в назвах публікацій «New York Times» 30 разів, то у 2018 р. така ж кількість згадок була вже за перше півріччя. І хоча наразі ББД практично реалізується на рівні локальних пілотних проєктів, інтерес до нього як до можливого інструмента реформування соціальної держави невпинно наростає.

1. Мор Т., Кампанелла Т. Утопія. Місто Сонця / перекл. з лат. Й. Кобов, Ю. Цимбалюк. Київ: Дніпро, 1998. 207 с. 2. Пейн Т. Права людини / перекл. з англ. І. Савчак Львів: Літопис, 2000. 283 с. 3. Длугопольський О. В., Длугопольська Т. І. Концепція безумовного базового доходу як альтернатива Бісмарківській моделі держави добробуту: від теоретичних студій до експериментальних практик. *Економіка: реалії часу*. 2017. № 2 (30). С. 34. 4. Spence T. The Rights of Man. URL: <http://www.thomas-spence-society.co.uk/rights-of-man/> 5. Fourier C. La fausse industrie, morcelée, répugnante, mensongère, et l'antidote, l'industrie naturelle, combinée, attrayante, véridique, donnant quadruple produit et perfection extrême en toute qualité. Paris. 2013. 772 p. 6. Длугопольський О. В., Длугопольська Т. І. Цит. праця. С. 35. 7. George H. Progress and Poverty: An Inquiry into the Cause of Industrial Depressions and of Increase of Want with Increase of Wealth. Cambridge University Press, 2009. 8. Длугопольський О. В., Длугопольська Т. І. Цит. праця. С. 35. 9. Milner E. M., Milner D. Scheme for a State Bonus: A rational method of solving the social problem. London: Marshall and Co, 1918. 10. Douglas, C. H. *SOCIAL CREDIT*. New York: Gordon Press, 1973. 11. Длугопольський О. В., Длугопольська Т. І. Цит. праця. С. 36. 12. Amenta E., Carruthers B. G., Zylan Y. A Hero for the Aged? The Townsend Movement, the Political Mediation Model, and U.S. Old-Age Policy, 1934–1950. *American Journal of Sociology*. 1992. № 98 (2). P. 308–339; Van Dyke N. When Movements Matter: The Townsend Plan and the Rise of Social Security. *Contemporary Sociology*. 2007. № 36 (6). P. 584–585. 13. Robinson J. The Problem of Full Employment. London: S.W, 2009. 40 p. 14. Гаєк Ф. фон. Шлях до рабства в малюнках / перекл. В. Галунько. Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2017. 15. Drucker P. F. The New Society: The Anatomy of the Industrial Order. New York: Harper and Brothers, 1950. 16. Friedman M. Capitalism and Freedom. Chicago: University of Chicago Press, 1962; Friedman M., Friedman R. Free to Choose: A Personal Statement. U.S: Harcourt Harcourt, 1980. 17. Длугопольський О. В., Длугопольська Т. І. Цит. праця. С. 38. 18. Galbraith J. K. The Affluent Society. New York: Houghton Mifflin, 1958. 19. Theobald R. The Guaranteed

Income: Next Step in Economic Evolution? New York: Anchor, 1967.

20. Длугопольський О. В., Длугопольська Т. І. Цит. праця. С. 38.

21. Wogaman Ph. Guaranteed Annual Income: The Moral Issues. Nashville: Abulghbn Press, 1968.

22. Ackerman B., Alstotte A. The Stakeholder Society. New Haven: Yale University Press, 2000. 311 p.

23. Murray Ch. In Our Hands: A Plan to Replace the Welfare State. Washington: Aei Press, 2006. 214 p.

24. Kennedy J. V. Ending Poverty: Changing Behaviour, Guaranteeing Income and Transforming Government. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2008. 288 p.

25. Engström Ch. Basic Income – A concrete and financed proposal for Sweden. URL: <https://christianengstrom.wordpress.com/2016/09/29/basic-income-a-concrete-and-financed-proposal-for-sweden/>

26. Lowrey A. Give People Money: How A Universal Basic Income Would End Poverty, Revolutionize Work, and Remake the World. Crown Publishing, 2018. 272 p.; Murray C. In Our Hands: A Plan to Replace the Welfare State. American Enterprise Institute, 2016. 152 p.; Stern A. Raising the Floor: How a Universal Basic Income can Renew our Economy and Rebuild the American Dream. Public Affairs, 2016. 272 p.; Van Parijs P., Vanderborght Y. Basic Income: A Radical Proposal for a Free Society and a Sane Economy. Cambridge: Harvard University Press, 2017. 400 p.; Yang A. The War on Normal People: The Truth About America's Disappearing Jobs and Why Universal Basic Income Is Our Future. Hachette Books, 2018. 304 p.

References

1. Mor T., Kampanella T. Utopiia. Misto Sontsia / perekl. z lat. Y. Kobov, Yu. Tsymbaliuk. Kyiv: Dnipro, 1998. 207 s.

2. Pein T. Prava liudyny / perekl. z anh. I. Savchak Lviv: Litopys, 2000. 283 s.

3. Dluhopolskyi O. V., Dluhopolska T. I. Kontseptsiia bezumovnoho bazovoho dokhodu yak alternatyva Bismarkivskii modeli derzhavy dobrobutu: vid teoretychnykh studii do eksperymentalnykh praktyk. *Ekonomika: realii chasu*. 2017. № 2 (30). S. 34.

4. Spence T. The Rights of Man. URL: <http://www.thomas-spence-society.co.uk/rights-of-man/>

5. Fourier C. La fausse industrie, morcelée, répugnante, mensongère, et l'antidote, l'industrie naturelle, combinée, attrayante, véridique, donnant quadruple produit et perfection extrême en toute qualité. Paris. 2013. 772 p.

6. Dluhopolskyi O. V., Dluhopolska T. I. Tsynt. pratsia. S. 35.

7. George H. Progress and Poverty: An Inquiry into the Cause of Industrial Depressions and of Increase of Want with Increase of Wealth. Cambridge University Press, 2009.

8. Dluhopolskyi O. V., Dluhopolska T. I. Tsynt. pratsia. S. 35.

9. Milner E. M., Milner D. Scheme for a State Bonus: A rational method of solving the social problem. London: Marshall and Co, 1918.

10. Douglas, C. H. *SOCIAL CREDIT*. New York: Gordon Press, 1973.

11. Dluhopolskyi O. V., Dluhopolska T. I. Tsynt. pratsia. S. 36.

12. Amenta E., Carruthers B. G., Zylan Y. A Hero for the Aged? The Townsend Movement, the Political Mediation Model, and U.S. Old-Age Policy, 1934-1950. *American Journal of Sociology*. 1992. № 98 (2). P. 308-339; Van Dyke N. When Movements Matter: The Townsend Plan and the Rise of Social Security. *Contemporary Sociology*. 2007. № 36 (6). P. 584-585.

13. Robinson J. The Problem of Full Employment. London: S.W, 2009. 40 p.

14. Haiek F. fon. Shliakh do rabstva v maliunkakh /

perekl. V. Halunko. Kyiv: Naukovo-doslidnyi instytut publichnoho prava, 2017.

15. Drucker P. F. *The New Society: The Anatomy of the Industrial Order*. New York: Harper and Brothers, 1950.

16. Friedman M. *Capitalism and Freedom*. Chicago: University of Chicago Press, 1962; Friedman M., Friedman R. *Free to Choose: A Personal Statement*. U.S: Harcourt Harcourt, 1980.

17. Dluhopolskyi O. V., Dluhopolska T. I. *Tsyt. pratsia*. S. 38.

18. Galbraith J. K. *The Affluent Society*. New York: Houghton Mifflin, 1958.

19. Theobald R. *The Guaranteed Income: Next Step in Economic Evolution?* New York: Anchor, 1967.

20. Dluhopolskyi O. V., Dluhopolska T. I. *Tsyt. pratsia*. S. 38.

21. Wogaman Ph. *Guaranteed Annual Income: The Moral Issues*. Nashville: Abulgdbn Press, 1968.

22. Ackerman B., Alstotte A. *The Stakeholder Society*. New Haven: Yale University Press, 2000. 311 p.

23. Murray Ch. In *Our Hands: A Plan to Replace the Welfare State*. Washington: Aei Press, 2006. 214 p.

24. Kennedy J. V. *Ending Poverty: Changing Behaviour, Guaranteeing Income and Transforming Government*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2008. 288 p.

25. Engström Ch. *Basic Income – A concrete and financed proposal for Sweden*. URL: <https://christianengstrom.wordpress.com/2016/09/29/basic-income-a-concrete-and-financed-proposal-for-sweden/>

26. Lowrey A. *Give People Money: How A Universal Basic Income Would End Poverty, Revolutionize Work, and Remake the World*. Crown Publishing, 2018. 272 p.;

Murray C. In *Our Hands: A Plan to Replace the Welfare State*. American Enterprise Institute, 2016. 152 p.;

Stern A. *Raising the Floor: How a Universal Basic Income can Renew our Economy and Rebuild the American Dream*. Public Affairs, 2016. 272 p.;

Van Parijs P., Vanderborght Y. *Basic Income: A Radical Proposal for a Free Society and a Sane Economy*. Cambridge: Harvard University Press, 2017. 400 p.;

Yang A. *The War on Normal People: The Truth About America's Disappearing Jobs and Why Universal Basic Income Is Our Future*. Hachette Books, 2018. 304 p.

Ziskin Oleksandr. Theoretical and methodological basis for the analysis of the institution of unconditional basic income as a mechanism for reforming the welfare state

The theoretical and methodological bases of the analysis of the Institute of unconditional basic income are investigated. It is noted that the emergence of this institute is caused by the protracted crisis of the welfare state. Systematic scientific approaches to understanding the nature, features of unconditional basic income.

It has been noted that the growth of inequalities in developed countries since the 1980s, coupled with economic losses, rising unemployment since the start of the 2008 global financial crisis, has reinforced the perception that the traditional welfare state is not fit for purpose. This has led to an increase in interest in alternative social policy mechanisms. Significant scientific interest in the unconditional basic income is explained by the author's failures of the functioning of the current social security system, the entry of the social state institute into a protracted crisis. It has been stated that in recent years the topic

of unconditional basic income has shifted from the intellectual periphery to the center of public policy discussions.

The author emphasizes that unconditional basic income is a form of social security in which every citizen has a statutory minimum of financial security (corresponding to the standards of life of a particular country) that is paid by the state or local self-government bodies in addition to any other income.

The article shows that the latest political, economic, and sociological studies treat unconditional basic income as a tool for poverty reduction, an alternative to the typical measures of state social policy, a form of social security, a tool of social protection, investment in human capital and under. It is shown that today the expert environment has already departed from the analysis of the unconditional basic income from its simplest interpretation solely as a guaranteed cash payment to all members of society, regardless of the level of income, employment and other factors. The new social policy is now defined by a number of fundamental factors that need to be addressed promptly: material stratification, which increases with economic growth; technologies are rapidly changing the labour market and employment structure; population ageing; increase in life expectancy, etc.

Key words: unconditional basic income (UBI), social policy, welfare state.

УДК 327.8: 15

DOI: 10.33663/1563-3349-2019-85-371

Б. М. КАЛІНІЧЕНКО

МОДИФІКАЦІЯ ЗАСОБІВ ПЕРЕДАЧІ ІНФОРМАЦІЇ ТА ПОСИЛЕННЯ ЇХ ПОЛІТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

Розглядаються сутність та характерні особливості засобів передачі інформації в контексті формування політичної комунікації між владними та соціальними суб'єктами. Проаналізовано форми та засоби передачі інформації в процесі розвитку сучасного інформаційного суспільства. Досліджено роль засобів масової комунікації як чинника формування політичних відносин. Прослідковано специфіку обміну інформацією як засобу реалізації суспільно-політичних завдань.

Ключові слова: інформація, передача інформації, інформаційне суспільство, засоби масової комунікації, інформаційне повідомлення.

© **КАЛІНІЧЕНКО Богдан Михайлович** – кандидат політичних наук, доцент кафедри державної служби, публічного адміністрування та політології Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького